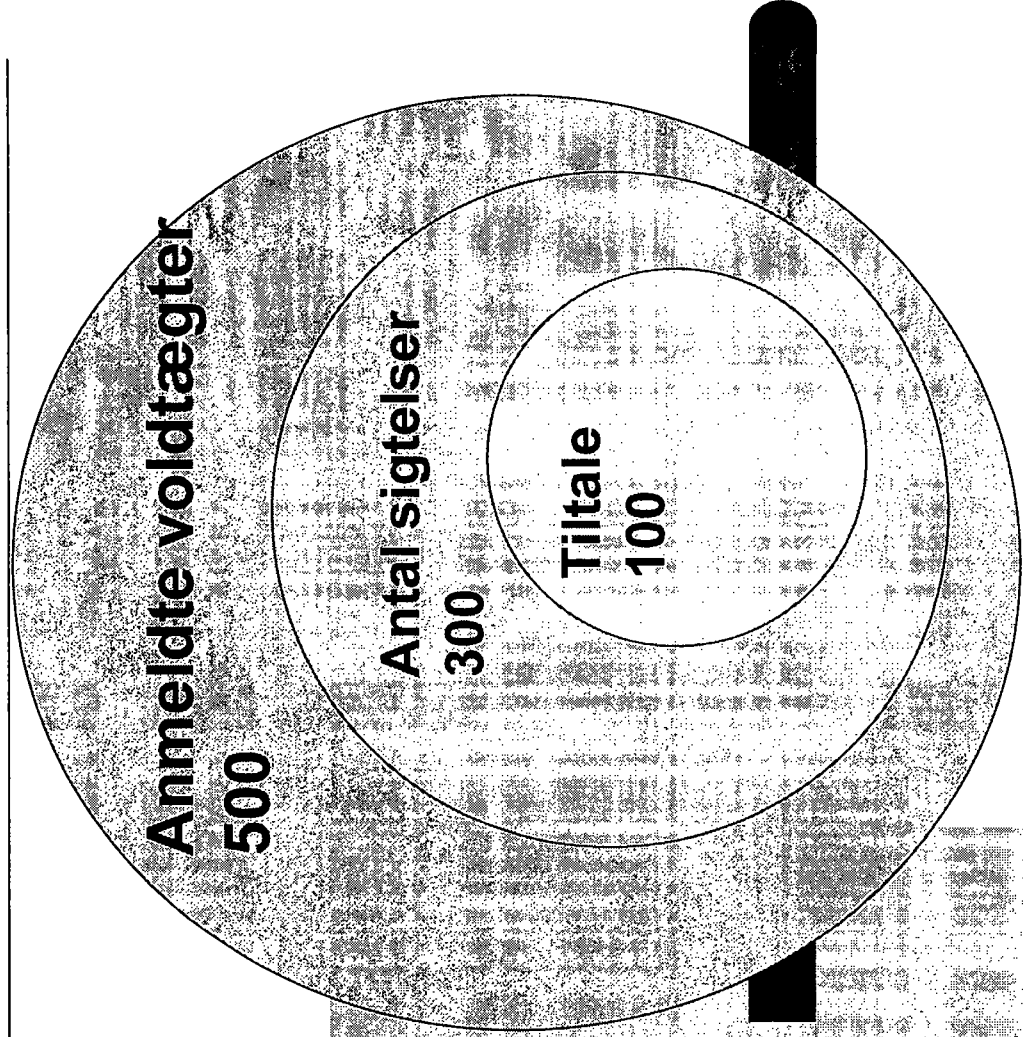

Power Point
Camilla Laudrup

Retspraksis

Center for Voldtægtsofre

● ”Var det voldtægt? En undersøgelse af menneskerettigheder og voldtægtssager i Danmark”

- Voldtægtens nuancerede, intime og seksuelle karakter passer ikke ind i systemets objektive rammer.

Retsbeskyttelse

- Retsbeskyttelse – for både den anklagede og offer
- Tiltag til forbedring af ofres retsstilling
- Straf
- Flere sager for retten?

Voldtægts dilemma

- "Forsæt" – frivillighed eller tvang?
- Overfaldsvoldtægt: "Den Rigtige Voldtægt"
- Kontakt- og Partnervoldtægter:
"De Svære Voldtægter"

Citat: " ...den uskyldige præstedatter, der kommer cyklende ud ad landevejen og bliver væltet ned i grøfttekanten af en ukendt gerningsmand."

Tommelfingerregler

- Forhistorien
- Tekniske beviser
- Vold
- Vidner
- Hurtig anmeldelse
- Forklaringens konsekvens

Citat: "...når man så går ud og snakker med vidner, så har hun danset rundt på bordene og smidt det meste af tøjet ude på et værtshus. Det berettiger jo ikke til, at hun bliver voldtaget. Men langt hen ad vejen har hun jo med sin opførsel stillet nogle formodninger op hos de her mandfolk."

Citat: "...kommer forklaringen i fornuftigt tempo, den kan både komme for langsomt og tøvende. [...] Den kan også komme for hurtigt, kan virke indstuderet. Men kommer den i en fornuftig balancegang, og havde jeg nær sagt, hvis man er offer – nu må du ikke misforstå – græder man på de rigtige steder."

Anbefalinger

---

1) Flere voldtægtssager bør afgøres i retten
Beslutningsgrundlaget uddybes, forklaring fra både
kvinden og manden, fuld åbenhed

*Citat: "Jeg bliver tit slået over, at tingene jo er
anderledes, end man lige forestiller sig på papiret.
Meget mere nuancerede"*

2) Detaljerede og velargumenterede begrundelser for
påtaleopgivelse. Indberetningsordning – alle sluttede
sager

Power Point og oplæg
Anitta Guldberg

*Man har altid den der tvivl. Selvom 90 %
inden i én siger, at overgrebet ikke var i
orden, så er der alligevel 10 %, der til det
sidste får én til at tvivle på, om man har
opfattet situationen rigtigt.*

I lang tid så tænkte jeg på det hele tiden, og så blev det efterhånden lidt mindre. Men alligevel så lå det der hele tiden. Hvis telefonen ringede på mærkelige tidspunkter, eller hvis der lå en besked, så blev jeg nervøs. Og så blev det alligevel en naturlig del af mit liv. Jeg tænkte ikke over, at jeg tænkte på det. Jeg tænkte ikke på det hele tiden, men på en eller anden måde alligevel..... hvis man kan sige det sådan.

Det kunne have været en cykel, der var blevet stjålet, og som de ikke kunne finde. Det kunne de lige så godt have skrevet om. Det var så koldt og upersonligt. Det udtrykte sådan en ligegyldig fornemmelse. Vi er fuldstændig ligeglade. Du er bare et nummer i rækken, der lige skal have besked. Det er endnu en sag, der tager for lang tid for os at opklare. Det gider vi ikke at bruge tid på. Jeg forestillede mig, at de bare havde alle mulige breve liggende, til udfyldelse af navn og dato, inden de skulle sendes af sted. Jeg fik et tre sider langt brev fyldt med stavfejl. Nogle steder havde de fundet fejlen: Her er en fejl, jeg streger det ud i hånden og skriver det rigtige over: De har ikke engang tid til at printe et nyt ud. "Klokken er to minutter i, jeg skal nå det inden jeg har fri". Et er at få et brev, hvor der står grimme ting i, noget andet er, at få et brev fyldt med fejl. Selv mit navn var stavet forkert. Det kan fand'ne ikke være mere ligegyldigt.

Og jeg fik en fornemmelse af at være ligegyldig, intet værd. Og jeg følte mig helt alene i verden. Jeg tror, at hvis politiet havde gjort noget mere, hvis de havde været der, så havde jeg måske ikke følt mig alene på samme måde, fordi jeg så vidste, at der var nogen, der kæmpede min sag. De var de eneste, der kunne sørge for, at det blev anderledes.

Altså, jeg ville gerne have, at han skulle se, at jeg var et menneske, altså én der sad med følelser og kunne tale. At jeg ikke bare var en død hval, der lå i en seng og kunne misbruges. Det skulle gå op for ham, at han havde gjort det over for en forkert pige. Jeg er ikke uintelligent, dum blondine. Jeg kan fand'me finde ud af at formulere mig og sige fra. Jeg er et menneske. Det skulle han have lov at se.

Det er en følelse, at man har stillet op til en masse den første tid, hvor man har fortalt om noget, som er meget personligt og som har ændret ens liv, og så pludselig hører man ikke noget. Så bliver man ligegyldig. Det kan være svært at affinde sig med.

Oplæg til høring marts 2007

Mange kvinder, ... faktisk de fleste...oplever mødet med retssystemet som en belastning oveni at være blevet voldtaget.

Det er en kendsgerning, man ikke kan sidde overhørig, når man som jeg arbejder med den psykologiske behandling af voldtægtsofre. Efter at have siddet med over hundrede af kvinder, der har valgt at anmelde den voldtægt, de har været udsat for, er forestillinger blevet til konkret viden om de mange forhold i retsprocessen, der får en ikke ubetydelig indflydelse på den rehabiliteringsproces, som kvinderne skal igennem efter en voldtægt. Erfaringer er blevet til en undersøgelse af kvinders oplevelse af retsprocessen efter voldtægt, fordi deres af oplevelse af afmagt i mødet med retssystemet, motiverede mig til ikke alene gennem undersøgelsen at give kvinderne stemme, men også til selv at hæve stemmen.

For kvinder bliver ikke behandlet godt nok, når de kan komme til at opleve, at de igen, om end på anden vis, bliver krænket i mødet med paragraffer, procedurer og retspraksis!!!

Derfor står jeg her i dag. Som kvinde, som psykolog og som fortaler for de mange kvinder - og mænd, der er blevet voldtaget og som har valgt eller vælger at anmelde i fremtiden. Kvinders reaktioner efter en voldtægt, deres oplevelse af dele af retspraksis og konkrete forslag til forbedringer af kvinders retsstilling vil være på dagsordenen.

De psykologiske aspekter af en voldtægt

En voldtægt er en fysisk krænkelse. Det er en psykisk krænkelse. Men det er også en moralsk krænkelse. Udover reaktioner som chok og fortvivelse, magtesløshed, efterlader en voldtægt også mange kvinder med en følelse af at være grundlæggende forandrede bagefter. Hvem er jeg, der kan voldtages!!!

Følelsen at være forandret skaber tvivl og usikkerhed, og mange kan komme til at opleve, at pludselig ikke kan se folk i øjnene, at de ikke tør gå alene på gaden eller at de, i det hele taget er i stand til at agere som de plejer.

Kvinderne fortæller om en flosset selvfølelse. "Tror andre på det, som jeg selv har så svært ved at forstå og tro på er sket?" sagde en. Eller som en kvinde udtrykte det:

"Man har altid den der tvivl. Selvom halvfems % indeni én siger, at overgrebet ikke var i orden, så er der alligevel ti %, der til det sidste, får én til at tvivle på, om man har opfattet situationen rigtigt."

Kvinden her havde været udsat for en overfaldsvoldtægt, hvor politiet anholdt gerningsmanden på gerningsstedet, mens han var i færd med at forgribe sig på hende. Uagtet der var klare tegn på, at der var sket en forbrydelse, nagede tvivlen om hvilken betydning kvinden skulle tillægge overgrebet.

Et seksuelt overgreb udløser mange spørgsmål:

Hvad er der sket? Er det virkelig sket? Hvordan kunne det ske?

Men også spørgsmål af mere eksistentiel karakter trænger sig på. Hvad er mening? Hvad er moral?

Hvad er retfærdighed?

I behandlingsarbejdet ser jeg, at mange, i et forsøg på at finde svar på de mange spørgsmål, selv tager ansvar for det, der er sket. Alt for mange søger svaret i egen skyld.

For de fleste kvinder, der møder til den første psykologsamtale møder også med spørgsmål om egen andel i det seksuelle overgreb og med overvejelser om, om den modstand de ydede for at hindre at overgrebet fandt sted overhovedet var tilstrækkelig. Mange er ikke selv tilfredse med deres indsats og det faktum kan komme til at tilsidesætte, at ansvaret for voldtægten er mandens. Paradoksalt nok kan det være lettere at bære egen skyld og dermed finde den forklaring på hvorfor overgrebet fandt sted, end at skulle forlige sig med, at et andet menneske med vilje har gjort dem ondt. For det er uden mening.

Men der skal findes en form for mening og kvinderne skal i gang med at forholde sig til det der er sket, i samspil med andre, - og i det forsøg genskabe et billede af sig selv, med de kompetencer de pludselig er blevet i tvivl om de bestrider.

En vanskelig relation

I denne tilstand møder kvinderne ordensmagten, hvor objektivitetskravet, som chefkriminalinspektør Per Larsen udtrykker det, er politiets adelsmærke. Hvor det primære succeskriterie er at fange forbryderen. Og hvor hovedparten af styrken er mænd. Politiets kendskab til ofres situation og behov er i dag langt bedre end for blot nogle år siden, men det ændrer ikke ved det modsætningsfyldte i situationen – set fra ofrets side.

For politiet er, som en kvinde udtrykte det, begges mand, både ofret og gerningsmandens. Det medvirker til, at langt de fleste kvinder bliver i tvivl, om de bliver troet på. De oplever, at der i efterforskningsprocessen er mere fokus på gerningsmanden og mindre på deres behov for omsorg, hjælp og støtte – og retfærdighed.

Når kvinder anmelder, anmelder de i tillid og af nød. De henvender sig til politiet for, at retfærdigheden skal ske fyldest. Og det man ser er, at de går langt i retfærdighedens navn.

For kvinderne gør sig umage.

De indtager positionen som "det gode vidne" og forsøger at besvare de mange spørgsmål, som politiet stiller, i en situation hvor de netop har oplevet en frygt, de ikke før har kendt til, et ubehag, som de ikke har lyst til at genopleve ved at tale om det, og en lyst til at benægte det der er sket.

Kvinderne går langt fordi de, som andre mennesker i nød, har brug for andres omsorg og forståelse. Også for politiets. De har brug for den hjælp og den beskyttelse, som politiet og det øvrige retsvæsen repræsenterer. Derfor vil de gå langt for at opbygge en konstruktiv relation til politiet. En relation, som kan udtrykkes således: "Vi er samarbejdspartnere. Vi er fælles om noget, der skal tjene et fælles formål. Jeg gør mit til, at det skal lykkes. Jeg hjælper retssystemet. Og så hjælper retssystemet mig". Denne strategi hjælper kvinderne til at opretholde et billede af, at de kan gøre en forskel, som et modsvar til overgrebssituationen, hvor mange oplevede, at de ikke kunne stille noget op.

Troværdighedens kompleksitet

Samarbejdet med politiet i afhøringsituationen kan derfor være medvirkende til at skabe en form for mening og struktur i en kaotisk situation.

Men mange kvinder fortæller, at de har måtte forholde sig til spørgsmål og attituder fra politiet, som har gjort dem i tvivl, om politiet anså dem for troværdige. En kvinde, blev af en kriminalassistent spurgt: "Hvorfor gjorde du ikke modstand?" Kvinden fortalte senere, hvordan hun dukkede sig ved spørgsmålet. Hun havde jo stillet det samme spørgsmål til sig selv, og kriminalassistenten forstærkede med sit spørgsmål hendes egen følelse af, at det her havde hun ikke klaret særligt godt. Hun forstod eller tolkede, at det også var kriminalassistentens opfattelse.

Andre kvinder kan fortælle om kommentarer i retning af: "Ved du ikke, at når du går hjem med en mand, så må du også være klar over, at formålet er at have sex." eller "Er du sikker på du ikke anmelder, fordi du er flov over at have været sammen med sådan én!" Man kan forestille sig, hvilken betydning en sådan udtalt (ned)vurdering må have haft på resten af kvindens beretning – og dermed på den vidneforklaring kriminalassistenten kan nedfælde.

Og hvad værre er: En oplevet skeptisk holdning fra politiets side kan komme til at spille sammen med kvindernes manglende overblik, tvivl, og deres stille håb om, at overgrebet måske alligevel ikke var så alvorligt. Kvinderne ønsker, som udgangspunkt ikke at være bragt i den situation at være blevet voldtaget og de tager gerne imod en mulighed for at bagatelliserer overgrebet og de reaktioner, der efterfølgende melder sig. Derved bliver deres egne løftede pegefingre. For hvis politiet ikke tror på dem – ja så er det nok alligevel noget de har bildt sig ind eller måske overdrevet. Kvinderne oplever dilemmaer i afhøringsituationen, som de forsøger at løse ved at anvende selvundertrykkende strategier, hvor de kommer til at krænke sig selv. De ser igen kritisk på deres egen andel i det overgreb, der er sket. Var det mon min egen skyld?

Det er ikke kun hos politiet, at troværdighedsspørgsmålet dukker op. Frygten for ikke at blive fundet troværdig kommer også i spil i samarbejdet med bistandsadvokater, i forbindelse med afgørelsen i efterforsknings sagen og i selve retssagen. Også den periode som efterforskningsarbejde løber i, kan røkke ved kvindernes oplevelse af at blive troet på.

At der kan gå halve og hele år før der falder afgørelse i en voldtægtssag giver kvinderne en pinefuld ventetid, hvor mange oplever, at det kan være svært at komme videre med deres liv. Hvorfor sker der ikke noget i sagen? Hvorfor hører jeg ikke noget? Er det fordi de tror mere på gerningsmanden end mig? Uvisheden spærrer for at kvinderne kan komme videre med deres liv.... Som en kvinde fortæller:

I lang tid så tænkte jeg på det hele tiden, og så blev det efterhånden lidt mindre. Men alligevel så lå det der hele tiden. Hvis telefonen ringede på mærkelige tidspunkter, eller hvis der lå en besked, så blev jeg nervøs. Og så blev det alligevel en naturlig del af mit liv. Jeg tænkte ikke over, at jeg tænkte på det. Jeg tænkte ikke på det hele tiden, men på en eller anden måde alligevel..... hvis man kan sige det sådan.

Som I har hørt, henlægges to ud af tre sager, hvor der er rejst sigtelse. Det er et resultat, der opleves, ikke blot som en underkendelse af kvindernes egen oplevelse af det hændte, men det ryster også deres retsfølelse, deres forståelse af retfærdighed og deres tillid til at ordensmagten kan stille op, når det virkelig gælder. Som en kvinde sagde, da hun kom hjem og fandt det brev fra statsadvokaturen, hvor hun blev oplyst om afgørelsen:

Det kunne have været en cykel, der var blevet stjålet, og som de ikke kunne finde. Det kunne de lige så godt have skrevet om. Det var så koldt og upersonligt. Det udtrykte sådan en ligegyldig

fornemmelse. Vi er fuldstændig ligeglade. Du er bare et nummer i rækken, der lige skal have besked. Det er endnu en sag, der tager for lang tid for os at opklare. Det gider vi ikke at bruge tid på. Jeg forestillede mig at de bare havde alle mulige breve liggende, til udfyldelse af navn og dato, inden de skulle sendes af sted. Jeg fik et tre sider langt brev fyldt med stavfejl. Nogle steder havde de fundet fejlen: Her er en fejl, jeg streger det ud i hånden og skriver det rigtige over: De har ikke engang tid til at printe et nyt ud. "Klokken er to minutter i, jeg skal nå det inden jeg har fri. Et er at få et brev, hvor der står grimme ting i, noget andet er, at få et brev fyldt med fejl. Selv mit navn var stavet forkert. Det kan fandme ikke være mere ligegyldigt.

Kvinden fortalte videre hvordan oplevelsen af ikke at blive taget alvorligt, førte til refleksioner om egen betydning efter statsadvokatens afgørelse:

Og jeg fik en fornemmelse af at være ligegyldig, intet værd. Og jeg følte mig helt alene i verden. Jeg tror, at hvis politiet havde gjort noget mere, hvis de havde været der, så havde jeg måske ikke følt mig alene på samme måde, fordi jeg så vidste, at der var nogen, der kæmpede min sag. De var de eneste, der kunne sørge for, at det blev anderledes.

Den processuelle retfærdighed

Som beskrevet oplever mange kvinder sig som sarte sjæle eller i hvert fald frarøvet deres normale kompetencer for at være i livet i en tid efter overgrebet.

Der er desværre ikke mange, der føler sig i stand til at reagere som denne kvinde, der, der med udtrykte det som en nødvendighed at konfrontere sig med gerningsmanden under hendes vidneforklaring med denne begrundelse:

Altså jeg ville gerne have, at han skulle se at jeg var et menneske, altså en der sad med følelser og kunne tale. At jeg ikke bare var en død hval der lå i en seng og kunne misbruges. Det skulle gå op for ham, at han havde gjort det overfor en forkert pige. Jeg er ikke en uintelligent, dum blondine. Jeg kan fandme finde ud af at formulere mig og sige fra. Jeg er et menneske. Der skulle han have lov at se.

Kvinden var i stand til at mønstre det overskud, der skulle til for at rejse sig fra offerets rolle og tage til genmæle, men for de fleste kvinder er mødet med retssystemet og gerningsmanden lig mere en konfrontation med en skræmmende oplevelse.

Der er begrænsede muligheder for at tage til genmæle i det danske retssystem. Det er de færreste, der som den netop omtalte kvinde, får sin sag for retten, - og i retten står det på ingen måde kvinde frit for at tage til genmæle overfor gerningsmanden. Men de fleste kvinder ønsker muligheden for genmæle.

Spørger man kvinderne om grunde til at anmelde, svarer de fleste, at det der er sket, skal ydes retfærdighed. Det skal have en konsekvens at have begået et overgreb, det skal stoppes og for alt i verden ikke komme til at overgå flere. Det vil føles retfærdigt.

Men kvinderne taler om forskellige former for retfærdighed. De taler som sagt om en straffende retfærdighed, som den håndhæves via love og paragraffer, men som jeg har nævnt er det et fåtal af kvinder, der ser sagen ende foran en dommer – og sig selv foran såvel dommer som gerningsmand. Men at opnå en følelse af at blive retfærdigt behandlet hænger ikke altid sammen med hvor sagen ender, men hvordan man når frem. Det drejer om at få en fair og retfærdig behandling af først politiet siden retsvæsenet i processen fra anmeldelse til afslutning. Kvinderne taler om oplevelsen af en processuel retfærdighed – eller måske snarere om fraværet af processuel retfærdighed. Ikke mindst når deres sag bliver henlagt.

Spørger man kvinder om, hvad de kunne have ønsket sig anderledes i deres møde med politi og retsvæsen, peger de alle på en ting: Et mere personligt udtryk for og tilkendegivelse af, at man er klar over at de befinder sig i en svær situation.

De søger medmenneskelighed og bevarelse af værdighed gennem hele den proces de gennemgår fra start til slut. En positiv kommentar, et smil, en hånd på en skulder kan være medvirkende til, at en ellers ubehagelig oplevelse mildnes og bliver til et møde med respekt og en attitude, der signalerer: "Der er sket dig noget, som ikke må ske. Du er kommet det rigtige sted hen. Nu skal vi gøre, hvad vi kan for at opklare forbrydelsen og hjælpe dig på vej".

For kvinderne har brug for hjælp til at udbygge deres historie om at være blevet voldtaget, - med billedet af at være et menneske, der anerkendes.

Det er politiets opgave at efterforske og opklare forbrydelser, det er der næppe nogen af de kvinderne, der vil være uenige i. Men det ser sommetider ud som om politiet næsten kommer til at spænde ben for sig selv, når de udviser ringe forståelse for den person, der sidder overfor dem. Kvinden er kilde til den information, der kan fælde gerningsmanden, men kilden tørrer hurtigt ud, hvis man ikke forsøger at følge dens løb. Skal det modvirkes må der udvikles en højere grad af ekspertise i at afhøre kvinder, der anmelder voldtægt. Og med ekspertise mener jeg ikke blot erfaringer fra lignende sager, men i lige så høj grad erfaring i og fornemmelse for at sidde overfor en kvinde, der netop er blevet voldtaget. Man ved, at det er nødvendigt med særligt uddannede politifolk, når det drejer sig om afhøring af børn udsat for seksuelle overgreb. Men det er også nødvendigt når det gælder voksne kvinder. I England har man uddannet særlige betjente til at afhøre voksne udsat for seksuelle overgreb. Man kunne ønske, at noget lignende ville være muligt i Danmark.

Siden som sif. er i dag, så er der mange sager der henlægges
~~Der vil altid være en stor del af de sager der anmeldes der henlægges.~~ Det stiller, for mig at se større krav til opfølgning i det retssystem, der afgør sagerne. Et brev i entreen, ofte skrevet på en måde, som kan være svært gennemskueligt, efterlader ofte kvinderne med flere spørgsmål end svar. Og det er spørgsmål de skal have lov til at stille til dem der har truffet afgørelserne. Der skal gives mulighed for personlig kontakt med politi eller anklagemyndighed i henlæggelsessager

Den lange ventetid fra anmeldelse til sagens afgørelse føles ofte længere fordi mange kvinder oplever at tilgangen til informationer om deres sag er begrænset. Som en siger:

Det er en følelse, at man har stillet op til en masse den første tid, hvor man har fortalt om noget, som er meget personligt og som har ændret ens liv, og så pludselig hører man ikke noget. Så bliver man ligegyldig. Det kan være svært at affinde sig med.

I det seksuelle overgreb blev kvinderne frataget deres ret til at bestemme over deres krop og liv. I mødet med politiet og domstolene kan kvinderne atter opleve at blive sat ud af spillet og fastholdt i en magtesløs og passiv position.

Anerkendelse bliver det lod på vægtskålen, der kan afbalancere en følelsesmæssigt belastende situation, også når en gerningsmand ikke dømmes, for det han har gjort. En professionel og empatisk politimand, fysiske rammer, der tilgodeser den følelsesmæssige tilstand kvinderne er i, fortløbende ajourføring om sagens gang, hurtig sagsbehandling og en værdig behandling i retssalen er af lige så stor betydning, som sagens udfald.

Det er mindst lige så vigtigt for kvinder, der har været udsat for et seksuelt overgreb, at de føler sig retfærdigt og respektfuldt behandlet af selv samme myndigheder, de søger retfærdighed hos. "For det gør en forskel, som en kvinde sagde, at blive anerkendt som en, der har oplevet noget ganske usædvanligt."

Power Point
Kenneth Reinicke

Sociokulturelle opfattelser af mænds seksualitet

Kenneth Reinicke, Lektor, ph.d.
Roskilde universitetscenter

Mænd som køn

- Der er behov for systematisk viden om mænds liv i et kønsperspektiv, hvis vi skal løse ligestillingsproblemer
- Men svært at få mænd til at fremstå som sociale og politiske kategorier?
- Mænd har været det usynlige køn
- Svært at diskutere mænds seksualitet i det offentlige rum
- Specielt når det handler om de dystre og mørke aspekter af mænds liv (vold, voldtægt og prostitution)

Hvor bevæger mænds seksualitet sig hen?

- Mænds seksualitet rummer i større og større udstrækning evnen til hengivelse, ømhed og intimitet
- Men triste facts: Mænd står bag næsten alle voldtægter og stort set kun mænd gør brug af prostituerede og overvejende mænd der konsumerer pornografi

Mænds seksualitet præsenteres ofte

som:

- Udfarende
- Dominerende
- Penetrerende
- Ofte lighedstegn mellem mandlig seksualitet og potens
- De dvælende mandlige kropsattituder har ikke været forbundet med heteroseksuelle mænds seksualitet

Hvad opdrages mænd til?

- Drenge/mænd opdrages til at drage tvivl om et ”nej”
- Mange mænds seksualitet er instrumentel og visuel
- Nogle mænd ikke vant til at sætte ord på intime oplevelser
- Promiskuitet mere accepteret hos mænd
- Erobringer frem for oplevelser

Mænd og voldtægt

- Hvorfor er det mænd, der begår voldtægt
- Voldtægter siger måske noget om mænds seksualitet generelt
- Men vi skal holde tungen lige i munden
- Ikke beskyldte flertallet for hvad fåtallet gør

Mænd og voldtægt

- Forskel på hvad kvinder definerer som voldtægt og hvad loven definerer som voldtægt
- Retssikkerhed for gerningsmand vægtes højere end for ofret
- Ingen nedre grænse for hvor dum en mand må være
- Sjældent at voldtægtssager relateres til diskussioner om seksualmoral
- Svært at få accept for uagtsom voldtægt

Kan mænd ”komme til” at voldtage

- Vil en uagtsomheds paragraf fremtvinge diskussioner om seksualmoral?
- Svækker man et helt køns retsstilling
- Eller vil det få mænd til at acceptere kvinders signaler
- Vil det gøre det lettere for kvinder at føre bevisbyrde uden at uskyldige mænd dømmes
- Vil det have en seksualpræventiv funktion?

Mænd og prostitution

- Prostitution et eksempel på hvor svært det er at diskutere de mørke sider af mænds seksualitet
- Mænds ret til at købe sex bliver ikke udfordret i DK
- Mænd bliver ikke gjort medansvarlige
- Lille forskel på de mænd der har købt sex og de mænd der ikke har
- Det vil sige, det handler om ”normalmaskulinitet”

Voldtægt og medier

- Voldtægter og mænds krænkende adfærd trivialiseres i medier
- Voldtægter konstateres uden at blive syndelig problematiseret
- Beskrivelser af voldtægter foregår nærmest som skjult pornografi

Det kulturelle dilemma

- Hvor går grænserne for de tilladelige forførelsesforsøg?
- Hvornår er seksuelle handlinger kriminelle handlinger
- Forventer ”kulturen”, at det er manden som er den seksuelt styrende
- ”Din mund siger nej – dine øjne siger ja”

Konklusion

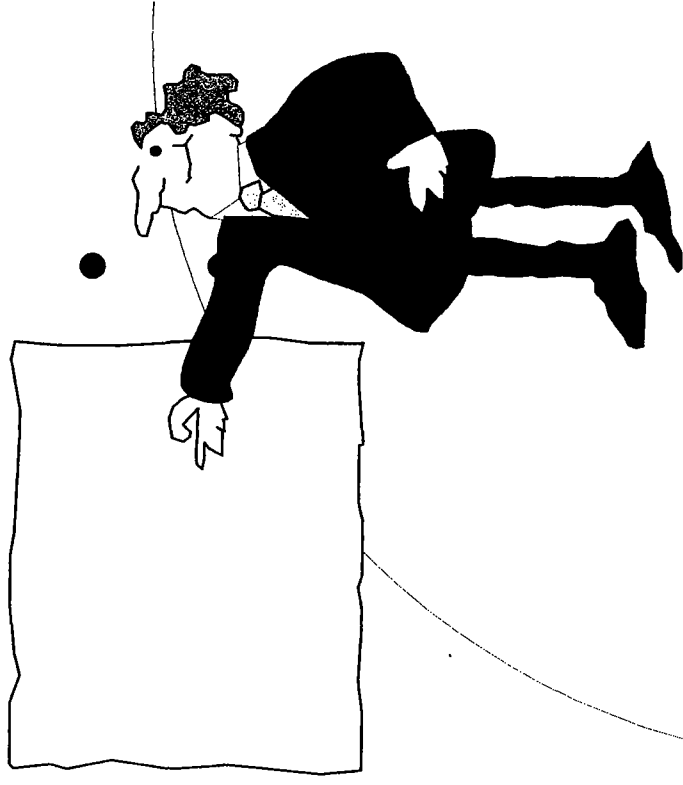
- Hvor dumme må mænd være og hvor naive må kvinder være?
- Kan kvinder færdes overalt og klæde sig som de vil?
- Kan mænd integrere deres seksualitet i deres normale normverden
- Samfundsmæssige tiltag: Eks: ”frauen parkplätze”

Power Point
Michael Jørgensen

VOLDTÆGT

Ved Michael Jørgensen

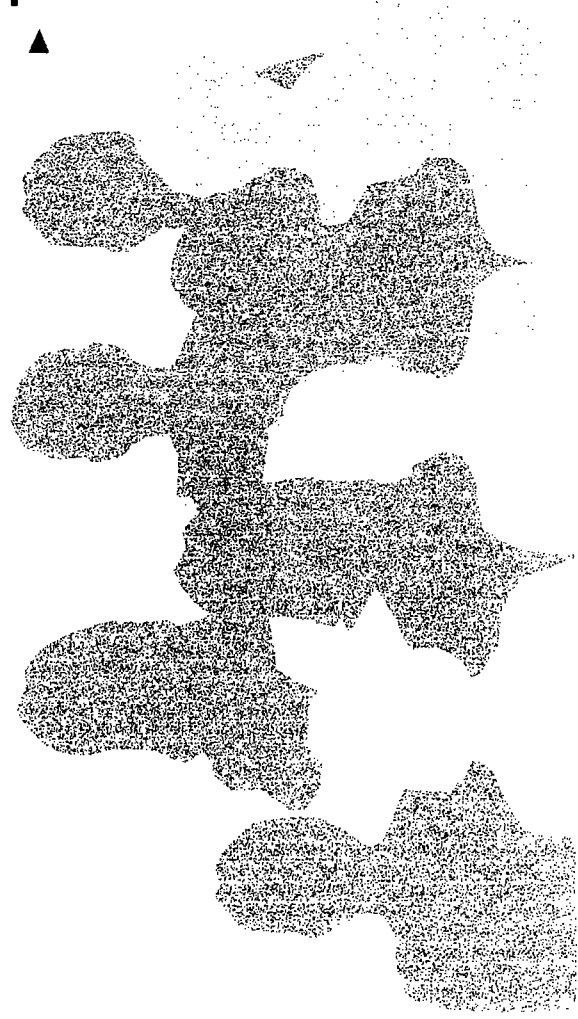
14. MARTS 2007

VOLDTÆGT

Voldtægts "typer"

- **Overfaldsvoldtægt.**
  - Kender ikke hinanden.
- **Kontaktvoldtægt.**
  - Mødt i byen eller på nettet.
- **Parvoldtægt.**
  - Tidligere seksuelle forhold.

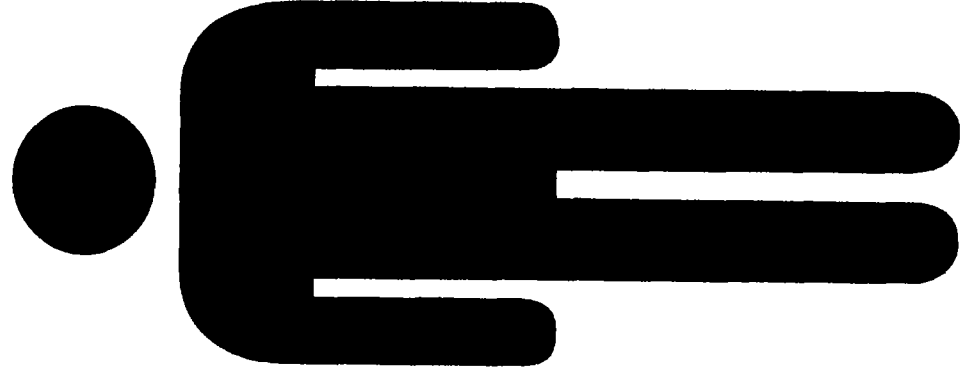

VOLDTÆGT

- **Der er altid en
"SKYLDIG"**

VOLDTÆGT.

- § 747:
- Forudgående bevissikring når:
  - ▶ Bevis frygtes at gå tabt.
  - ▶ Væsentlig ulempe eller forsinkelse at afvente domsforhandling.
  - ▶ Betydning for efterforskningen.
  - ▶ Hensyn til en offentlig interesse.
  - ▶ (Væsentligt hensyn til forurettede).

VOLDTÆGT

Bevissikring.

- Beviserne føres for domstolen.
  - Skal genopfriske sin erindring.
- Anticiperet bevissikring. (§ 747).
  - Beviser, der må befrygtes at gå tabt.

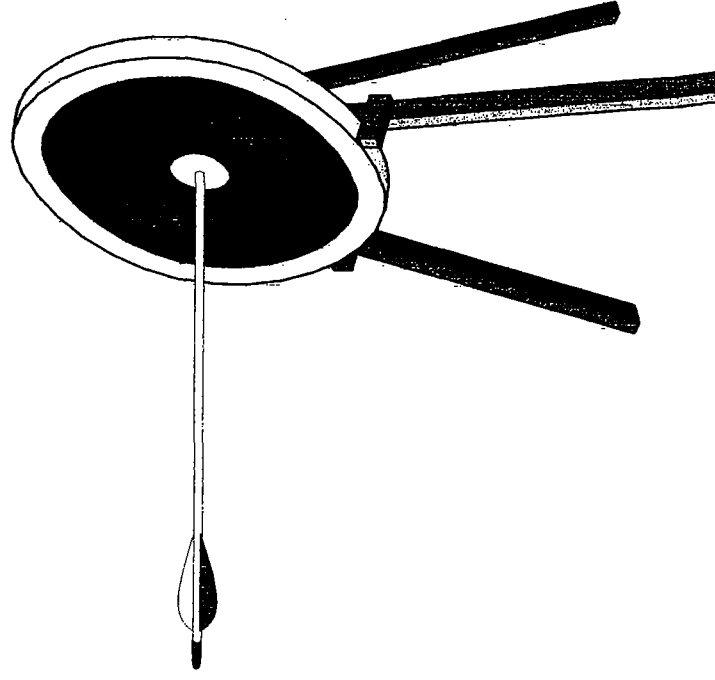

VOLDTÆGT

Indicier

- **Sted**
- **Tid**
- **Øvrige omstændigheder**
- **Ukendt offer**

VOLDTÆGT

Beviser

- **Objektive:**
  - **Fysiske skader**
  - **Materielle skader**
  - **DNA**
- **Subjektive:**
  - **Forurettede.**
  - **Mistænkte.**
  - **Andre.**

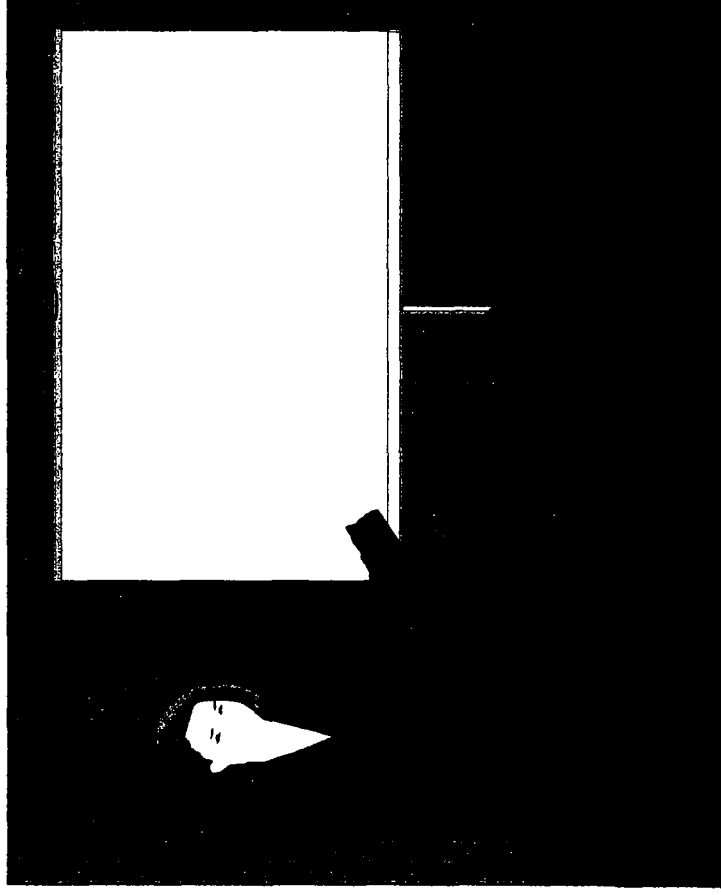

VOLDTÆGT

Bevistemaer

- **Gerningen**
  - **Vold**
  - **Samleje**
- **Forsæt**
  - **Hensigt**
  - **Sandsynlighed**
- **Accept**

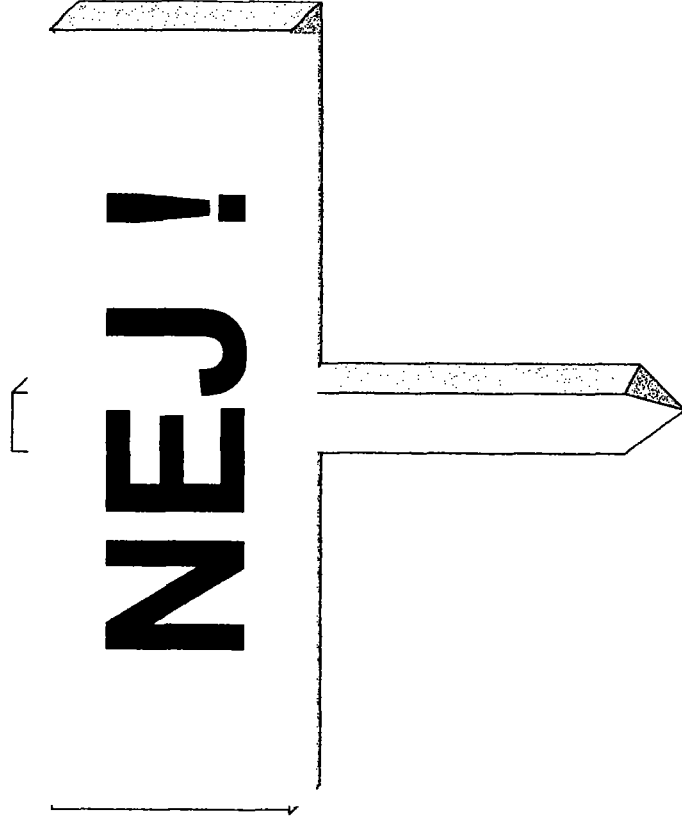

VOLDTÆGT

- Et nej betyder:

NEJ !

VOLDTÆGT

Tiltalerejsning.

- **Anklagemyndigheden har bevisbyrden.**
- **En hver rimelig tviv kommer den mistænkte tilgode.**
- **Hellere lade 10 skyldige gå fri, end dømme 1 uskyldig.**
- **Der skal kun rejses tiltale, hvis anklagemyndigheden skønner, at der vil ske domfældelse.**

Pjece:
Center for Voldtægtsofre.

Center for Voldtegtsofre
Nationalt behandlings- og
videncecenter

Center for Voldtægtsofre

Hvad er Center for Voldtægtsofre?

Rigshospitalets Center for Voldtægtsofre er et sted, hvor man kan få hjælp, hvis man har været udsat for voldtægt eller voldtægtsforsøg.

Man kan få hjælp uanset om man har anmeldt voldtægten til politiet eller ej.

Man kan komme uden forudgående aftale.

Centret har åbent døgnet rundt.

Center for Voldtægtsofre

Hvad sker der på centret?

Når man kommer til centret, tager en sygeplejerske imod, og man bliver tilset af en kvindelig læge. Man kan få foretaget en retsmedicinsk undersøgelse som senere kan bruges som bevis i en eventuel retssag, hvis man vælger at politianmelde.

Hvis man har anmeldt voldtægten eller voldtægtsforsøget til politiet, vil politiet sørge for at der kan blive foretaget en undersøgelse på centret.

Efterfølgende kan man blive tilbudt gratis hjælp hos psykolog og socialrådgiver på centret. Man har mulighed for at overnatte eller opholde sig i kortere tid på centret.

Politianmeldelse eller ej?

Det er op til den enkelte om voldtægten skal anmeldes til politiet. Personalet på centret vil være behjælpelig med vejledning og eventuel kontakt til politiet og advokat.

Center for Voldtægtsofre

Hvornår kan man henvende sig?

Henvendelse til centret skal fortrinsvis ske inden for 72 timer efter voldtægt eller voldtægtsforsøg.

Centret kan dog modtage alle der for nylig har været udsat for voldtægt eller voldtægtsforsøg, og som har akut behov for undersøgelse, behandling eller rådgivning.

Man er altid velkommen til at ringe og tale med os.

Center for Voldtægtsofre

Hvordan kontakter man centret?

Vagthavende sygeplejerske kan kontaktes døgnet rundt ved at ringe til telefon:

35 45 50 32

Sekretariatet kan kontaktes hverdage ved at ringe til telefon:

35 45 40 85

Man kan også henvende sig direkte på adressen:

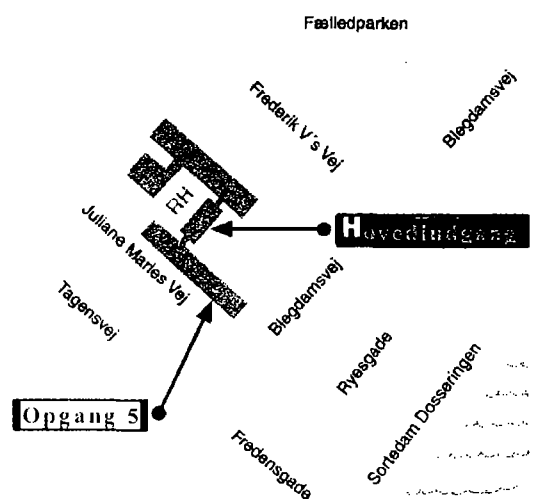
Center for Voldtægtsofre
opgang 5, 3.sal, afsnit 5032
Rigshospitalet, Juliane Maries Vej
2100 København Ø.

www.centerforvoldtaegtsofre.dk

Mellem kl. 22 og 06 skal man gå gennem Rigshospitalets Hovedindgang.

Center for Voldtægtsofre

Sådan finder du centret

H:S

Rigshospitalet

Rigshospitalet er et offentligt selskab

Pjece:

**Når man føler sig seksuelt krænket af et andet
menneske.**

**Når man
føler sig seksuelt
krænket
af et andet
menneske**

**Juliane Marie Centret
Rigshospitalet**

Tale sammen

Når man har været udsat for en seksuel krænkelse, kan man stå tilbage med kaotiske tanker, følelser og ubesvarede spørgsmål. Hvad skete der? Hvordan kunne det ske? Hvad tænkte han på? Hvilke tanker gør han sig nu?

Denne folder er skrevet til dig, som tænker, at det kunne være en hjælp at få den anden part i tale – direkte eller indirekte.

Måske har du brug for at reagere og fortælle, hvordan du oplevede situationen mellem jer. Måske vil du gerne lade den anden part vide, hvilke konsekvenser mødet med ham har haft for dig. Eller for at stille ham spørgsmål, om hvad der skete. Måske tænker du på, at det vil kunne hjælpe dig at se den anden part i øjnene. Og går du rundt og er bange for at komme til at møde ham igen, har du måske brug for at sikre dig, at det kan foregå på en god og sikker måde.

Der kan være mange andre grunde til, at du overvejer at kontakte den mand, du føler dig krænket af. Nogle ønsker at tage kontakt kort tid efter overgrebet, andre først længe efter.

Uanset hvad du beslutter dig for, vil du kunne få hjælp til at tale om dine overvejelser og

til at til at føre dem ud i livet, hvis det er det, du vælger. Til Juliane Marie Centret på Rigshospitalet er knyttet en medarbejder, der har særlig erfaring med dette.

Hvordan formidles kontakten

Er den seksuelle krænkelse anmeldt til politiet, vil dit ønske om at møde den anden part blive formidlet via politiet. Er overgrebet ikke anmeldt, skal der tages kontakt – med eller uden centrets hjælp. Mange vælger at skrive eller maile. For nogle falder det lige for, mens andre gerne vil have hjælp til at udtrykke sig. Uanset om overgrebet er anmeldt eller ej, bygger kontakten mellem parterne på frivillighed. Man kan med andre ord ikke tvinge eller pålægge nogen til at deltage i noget, og der er ingen garanti for, at den anden part vil medvirke.

Brev eller møde

Nogle kvinder ønsker, at kontakten med den anden part udelukkende holdes skriftlig. Andre vil gerne mødes ansigt til ansigt. Er det tilfældet, kan vi hjælpe med at tilrettelægge og gennemføre en samtale. Forud for en samtale taler centrets medarbejder med hver af parterne en eller flere gange for at gøre dem fortrolige med, hvad der skal ske på mødet.

Mødet finder sted på et neutralt og trygt sted. Man kan komme alene, eller man kan tage en eller flere personer med sig. Dette aftales på forhånd.

Samtale mellem parterne

Formålet med en samtale er at give begge parter mulighed for at komme til orde og lytte til hinanden. Hver får mulighed for at fortælle sin oplevelse af, hvad der skete og høre den andens oplevelse. Og der er mulighed for at stille spørgsmål til hinanden.

Formålet er således ikke at blive enige om årsag og skyld, men at fortælle hinanden, hvordan man ser på det, der skete, og hvordan det har påvirket både en selv og ens omgivelser.

Når det er gjort, rettes blikket fremad, og der tales om, hvordan der kan rådes bod på den skade, der er sket, eller hvordan fremtiden skal se ud.

Centrets medarbejder er tilstede under samtalen og sørger for, at begge kommer til orde. Hvad der bliver sagt mellem parterne er omfattet af fortrolighed for alle. Samtalen refereres ikke videre af centrets medarbejder.

Opstår der efterfølgende behov, kan samtalen følges op af individuelle samtaler.

Kontakt

Er du interesseret i at høre mere, kan du spørge en af centrets medarbejdere eller direkte kontakte:

Karin Sten Madsen
Tlf. 4038 6438

Marts 2004

Pjece:
**Information om juridisk hjælp efter et
seksuelt overgreb**

Information om juridisk hjælp efter et seksuelt overgreb

Råd og vejledning om hvor du kan henvende dig for at få hjælp, hvilke rettigheder du har, om muligheden for at få advokatbistand, og om hvordan du får erstatning, hvis du er blevet udsat for voldtægt eller forsøg på voldtægt.

Anmeldelse

Hvis du har været udsat for voldtægt eller forsøg på voldtægt, kan du anmelde det til politiet. Det kan være af stor betydning for politiets efterforskning at få foretaget nødvendige afhøringer og undersøgelser så hurtigt som muligt.

Anmeldelse til politiet har også betydning for din mulighed for at få hjælp og erstatning fra det offentlige. Det er således kun hvis der er indgivet politianmeldelse, at du kan få gratis advokatbistand. Som udgangspunkt kan du kun få erstatning via Erstatningsnævnet (se nedenfor), hvis du har anmeldt inden for 24 timer.

Endelig er anmeldelse til politiet naturligvis en forudsætning for at gerningsmanden bliver dømt for det, han har gjort mod dig.

Bistandsadvokat

Allerede ved din første forklaring til politiet, har du mulighed for at få en advokat tilstede, eller have telefonisk kontakt med en advokat. Man kalder det en bistandsadvokat.

Politiet vil oplyse dig om, at du automatisk får tildelt en bistandsadvokat medmindre du udtrykkeligt frasiger dig dette.

Ønsker du en bestemt advokat, kan du give navnet til politiet.

En bistandsadvokat betales af det offentlige og er således gratis for dig. Advokatens opgaver er især:

1. at støtte, bistå og vejlede dig ved afhøring hos politiet,
2. at vejlede dig om a) hvad der sker mens politiet efterforsker sagen, b) anklagemyndighedens overvejelser om der skal rejses tiltale, c) reglerne om tiltalefrald og mulighederne for at klage over dette.
3. at gennemgå sagens akter og i den forbindelse tage sig af kontakten til politiet og andre offentlige myndigheder, forsikringsselskaber m.v.
4. at rådgive dig om muligheden for behandling hos psykolog, speciallæge og oplyse om hvordan, der kan søges erstatning for de udgifter, du har haft.
5. at udarbejde én erstatningsopgørelse og i den forbindelse være behjælpelig med at indhente erklæringer, dokumentation m.v., og at fremsætte erstatningskravet i retten.

6. at vejlede om forløbet af retsmødet, herunder være tilstede og hjælpe dig, hvis du skal afgive vidneforklaring i retten.

Erstatning

Du kan kræve erstatning for de udgifter, du har haft. Det kan være udgifter til psykolog eller anden behandling, transportudgifter m.v. Det er meget vigtigt, at du gemmer kvitteringer.

Hvis du i forbindelse med voldtægten har fået ødelagt ting, som f.eks. tøj, ur, smykker, briller, proteser eller lignende, er det vigtigt, at du ikke smider det ødelagte væk.

Hvis du har mistet løn på grund af voldtægten, kan du få erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Dette skal dokumenteres i form af et brev fra din arbejdsgiver med oplysning om, hvornår og hvor længe du har været væk fra arbejdet, oplysning om at du ikke har fået løn og oplysning om, hvad du normalt ville have tjent i den tid, du har været sygemeldt.

Hvis du har fået skader på dine tænder, skal du straks gå til din egen tandlæge, der skal skrive en erklæring om, hvilke skader, der er sket, og hvor omfattende de er, samt hvad det vil koste at udbedre skaderne på dine tænder.

Derudover har du mulighed for at få godtgørelse for såkaldt svie og smerte. Godtgørelsen ydes med en given takst pr. dag, du har været sengeliggende eller oppegående sygemeldt.

Der vil i den forbindelse skulle indhentes en udtalelse eller en erklæring fra din læge med nær-mere oplysning om, hvornår du blev sygemeldt og hvor længe.

Der vil derudover være mulighed for at få godtgørelse for såkaldt tort. Det er en økonomisk godtgørelse du får, fordi voldtægten har indebåret et angreb på dig. Tortgodtgørelse fastsættes skønsmæssigt og varierer fra beløb i størrelsesorden kr. 10.000 op til kr. 100.000 i helt specielle tilfælde.

Der vil i helt specielle tilfælde kunne ydes godtgørelse for varigt mén og/eller erstatning for erhvervsnetab.

Selvom den der har overfaldet dig ikke har penge til at betale dig erstatning, vil du kunne få erstatning fra det offentlige via det såkaldte Erstatningsnævn – Nævnet vedrørende erstatning til ofre for forbrydelser.

Endelig vil der muligvis også være mulighed for at få erstatning, hjælp til behandlerudgifter m.v. via dine egne forsikringer.

I retten

Hvis der bliver rejst tiltale mod gerningsmanden, kan du forvente at blive indkaldt til retten og skulle afgive forklaring om det, der er sket. Du betragtes ikke som part i sagen, men som anklagemyndighedens vidne, og du skal derfor afgive vidneforklaring.

Du har ret til at have din bistandsadvokat med i retten, og denne kan sidde ved siden af dig i vidneskranken, hvis du ønsker dette. Du vil kun blive stillet spørgsmål om selve sagen, og spørgsmålene vil i overvejende grad blive stillet af anklagemyndigheden. Dog har dommeren og gerningsmandens forsvarsadvokat også mulighed for at stille spørgsmål til dig. Din bistandsadvokat har også mulighed for at stille dig spørgsmål, hvis det er nødvendigt, f.eks. til belysning af dit erstatningskrav.

Dit erstatningskrav vil blive fremsat over for dommeren af bistandsadvokaten. Dommeren vil enten tage stilling til kravet eller lade det gå videre til Erstatningsnævnet, hvis f.eks. den fornødne dokumentation mangler.

Hvis du ikke ønsker at gerningsmanden er tilstede, når du skal afgive forklaring, kan din bistandsadvokat eller anklagemyndigheden anmode om, at gerningsmanden skal forlade retssalen.

Yderligere oplysninger

Hvis du har behov for yderligere oplysninger, kan du tale med personalet i Center for Voldtægts ofre, Rigshospitalet, din bistandsadvokat eller politiet.

Pjece:
Reaktioner efter et seksuelt overgreb

Reaktioner efter et seksuelt overgreb

Denne pjece er skrevet for at svare på nogle af de spørgsmål, vi på Center for Voldtægtsofre ofte bliver stillet af dem der har været udsat for et seksuelt overgreb. Pjecen er skrevet på baggrund af erfaringer mange har gjort sig i tiden efter overgrebet. Den fortæller om de reaktioner, du vil kunne møde både hos dig selv og dine omgivelser, og om hvordan dine reaktioner vil forandre sig i takt med, at du får det bedre.

Det kan ske for alle

Nogen tror at seksuelle overgreb kun sker for bestemte typer mennesker. Men alle slags mennesker kan blive udsat for et seksuelt overgreb. Vi bruger udtrykket seksuelt overgreb og ikke voldtægt eller forsøg på voldtægt, fordi mange er usikre på, om det de har oplevet kan kaldes voldtægt eller voldtægtsforsøg, og fordi nogle ikke bryder sig om at bruge ordet.

Der er tale om et seksuelt overgreb, når en person vil tvinge en anden til noget seksuelt, man ikke ønsker at deltage i. Uanset om det lykkes eller ej. Billedet på et seksuelt overgreb er for de fleste den ukendte mand, der springer frem fra en busk. Sådan sker et overgreb også for nogle, men for mange er det foregået anderledes.

Overgriberen kan være en du lige har mødt, en bekendt, eller en du kender rigtig godt. Overgrebet kan ske hjemme hos dig selv, hos overgriberen,

hos venner, på toilettet på et diskotek, i en taxa eller andet sted.

Hvordan kunne det ske

Har man været udsat for et overgreb, spørger man ofte sig selv: Hvad kunne jeg have gjort anderledes? Der er nogen der føler, at de selv har ansvar for det der skete, endda at det var deres egen skyld.

Sådan kan du tænke, hvis du f.eks. har været fuld, har talt med overgriberen, har flirtet med ham, har sagt ja til at danse, eller er gået med ham hjem. Tankerne kan opstå, også selvom du aldrig har set ham før. Mennesker er vant til at have indflydelse på, hvad der sker med dem, og pludselig har du befundet dig i en situation, hvor en anden har bestemt over dig. Tankerne om dit eget ansvar er et forsøg på at finde en forklaring, på det der skete. Det betyder imidlertid ikke, at du hverken kunne eller skulle have gjort noget anderledes i situationen.

At gøre modstand

De fleste har forestillet sig, at de ville løbe væk, råbe op, slå eller sparke, hvis de blev overfaldet eller forulempet. Det lykkes for nogen. Men mange gør slet ikke den modstand, som de havde forestillet sig. Derfor synes nogen, at de selv har ansvaret for det der skete. Sådan hænger det nu ikke sammen.

Et overgreb kommer oftest uventet og overrumplende. Måske bliver du bange og er derfor ikke i stand til at gøre det, du ville gøre, hvis du havde kontrol over situationen og dig selv. Det kan også være, at du vurderer, at overmagten i situationen er så stor, at du vælger ikke at gøre noget, fordi du ellers vil udsætte dig selv eller andre for endnu større fare. Det kan have været det sikreste for dig ikke at gøre modstand.

Det opleves uvirkeligt

Det kan tage tid at forstå, at det som virkede utænkeligt, faktisk skete. Du husker det måske som var det en film, samtidig

med at enkelte dele af overgrebet bliver ved med at dukke op i dine tanker. Måske som et billede, en lugt, en lyd eller en følelse. På den måde kan overgrebet på samme tid føles uvirkeligt og være pinagtigt nærværende.

Du føler dig forandret

Mange fortæller, at de føler, at alle må kunne se på dem, hvad der er sket. Efter overgrebet kan du have det anderledes, end du plejer. Det kan føles som om forskrækkelsen stadig sidder i kroppen. Du kan have svært ved at koncentrere dig, føle dig anspændt, få kvalme, ondt i maven, have svært ved at sove og få mareridt. Du kan blive irriteret og vred over småting, græde meget og på helt uventede tidspunkter. Du kan opleve, at du ikke kan overskue ting, du ellers har haft nemt ved, f.eks. at lave mad, læse lektier og gå til fest. Du kan således miste lysten til at gøre, hvad du ellers kan lide.

Efter overgrebet kan du også blive bange for ting, du ikke før har været bange for, f.eks.

folk der går bag dig på gaden, lyde, mørke, at være alene hjemme og at lægge dig til at sove. Nogle kvinder bliver bange for mænd, der ligner overgriberen, andre bliver bange for mænd generelt. Du kan også blive i tvivl om, hvem du nu kan stole på.

Oplevelserne kan for nogle være så voldsomme, at de ikke kan genkende sig selv. De tror, at de er ved at miste kontrol over sig selv. Det skyldes, at de er bragt ud af ligevægt, og det er ikke en unormal tilstand efter et overgreb. Men tilstanden er midlertidig og forbigående og kan opleves meget forskellig fra person til person.

Hvor længe varer det

Dagligdagen kan for en tid blive svær at håndtere, og du kan blive bange for, at du aldrig får det bedre igen. Men det gør du. De ubehagelige følelser og tanker vil variere både i styrke og varighed. Nogle oplever, at de forsvinder hurtigt, andre slås med dem i længere tid, for nogle kommer det i bølger. Nogle kan i en

periode efter overgrebet have det så svært, at de har brug for at holde helt eller delvis fri fra arbejde og studier. Andre genoptager i løbet af nogle få dage deres vante dagligliv.

Hvordan passer du på dig selv

Hvis du er chokeret og bange, gælder det om at passe på dig selv og være opmærksom på, hvad du har lyst til og ikke har lyst til. Det kan i en periode være meget anderledes, end hvad du er vant til. Du kan f.eks. have behov for at trække dig tilbage og være sammen med få mennesker, eller du kan have behov for at være omgivet af mange mennesker.

Hvis du er ude af balance, kan du have brug for at have mere kontrol over tingene end ellers. Derfor bør du undgå at bringe dig i uoverskuelige situationer, eller udsætte dig for situationer, hvor du bliver stresset eller bange.

Hvis du på den anden side helt isolerer dig eller uophørligt beskæftiger dig med, hvordan

du har det, kan overgrebet komme til at fylde for meget i dit liv. Det kan gøre det svært at vende tilbage til dit almindelige liv. Men du skal heller ikke tvinge dig selv til at gøre alt, som du plejede. Hvis du f.eks. er blevet bange for mørke, er det ikke tegn på svaghed at have lyset tændt, når du skal sove.

Seksualitet

Nogle har i tiden efter overgrebet slet ikke lyst til sex, andre kan have lyst men vil gerne tage det stille og roligt og gå forsigtigt frem. Det kan være, at du ikke oplever de store forandringer. Dette er også normalt. Der findes ingen rigtig måde at gøre tingene på – kun at du gør dem i dit eget tempo.

Også i seksuelle forhold er det nemlig vigtigt kun at gøre det, du har lyst til. Hvis du har en partner kan det være en god idé, at du fortæller om, hvordan du har det. Det kan være vigtigt at fortælle, at det er situationen – ikke partneren – der er grunden til forandrin-

gerne. Sammen kan I måske tale om, hvad I begge føler, er det rigtige at gøre.

At tale med andre

Når man har været udsat for et seksuelt overgreb, kan det være svært at fortælle, hvad der er sket. Nogle synes det er pinligt eller er bange for, hvordan andre vil reagere.

Men det er vigtigt at du taler med nogen. Det kan lette at fortælle hvordan du har det. For de fleste er det mest trygt at tale med deres familie og nærmeste venner. Du skal vælge, hvem du helst vil tale med og at huske, at du ikke behøver gå i detaljer. Du kan nogen gange nøjes med at fortælle, at du har været udsat for et overgreb. Derved får du også forklaret andre, hvorfor du måske virker anderledes end du plejer.

Omgivelsernes reaktion

Reaktionerne fra ens omgivelser kan være forskellige og uventede – både i positiv og negativ retning. Du kan møde forståelse og opbakning fra

nogle, du ikke havde regnet med. Andre kan reagere uforstående eller selv blive så berørte, at deres egne følelser kommer i første række. De fleste vil nu gerne hjælpe, men kan være usikre på, om de gør det rigtige. Derfor kan du

opleve, at nogle gør for meget og andre for lidt. Det kan være vanskeligt at håndtere i en periode, hvor du har brug for hjælp og ikke har overskud til at forstå de andres situation. Men også det vil forandre sig i takt med at du får det bedre.

Du er altid velkommen til at ringe til os.

Center for Voldtægtsofre
Rigshospitalet
Opgang 5, afsnit 5032
Blegdamsvej 9
2100 København K

Telefon: 35 45 40 85 - sekretariat
35 45 50 32 - afdeling

Center for Voldtægtsofre